

[Ministoren for kulturelle anliggender.]

fikationen af de to konventioner finder sted, uden at man afventer den videregående revision af lovgivningen, der er under forbedrelse.

De særlige regler til fordel for udviklingslandene nødvendiggør ikke danske lovændringer, og den rent praktiske betydning af dem i forhold til danske ophavsmænd og forlæggere er begrænset.

Jeg skal endelig nævne, at det under arbejdet med lovrevisonerne har været overvejet tillige at ændre den nuværende § 25 i ophavsretsloven, der tillader forevisning af kunstværker bl. a. i fjernsyn uden kunstnerens samtykke, og uden at forevisningen berettiger til noget vederlag. Det må anses for tvivlsomt, om en regel, der giver fri adgang til at vise kunstværker i fjernsyn, kan anses for forenelig med Bernerkonventionen, og denne tvivl gør sig gældende allerede i forhold til den af Danmark ratificerede konventionstekst af 1948. Dette forhold har de nordiske sagkyndige også gjort opmærksom på. Da der imidlertid ikke er tilvejebragt fuld klarhed over, på hvilken måde bestemmelsen bør ændres, og om de konsekvenser, en eventuel ændring vil få med hensyn til andre af lovens bestemmelser, er der ikke i det foreliggende lovforslag optaget forslag om ændring af § 25. Jeg vil imidlertid forbeholde mig eventuelt senere at fremsætte ændringsforslag om dette spørgsmål.

Jeg anbefaler hermed de to lovforslag til tingets velvillige behandling.

Boligministeren (Helge Nielsen): Jeg skal herved tillade mig for det høje ting at fremsætte forslag til lov om ekspropriation til boligformål og forslag til lov om ændring af lov om statens bygge- og boligfond.

Der er tale om to lovforslag, der er forbundet med hinanden på den måde, at de begge skal medvirke til at udvide kommunernes adgang til at føre en aktiv jordpolitik.

Gennem adskillige år har folketinget beskæftiget sig med jordspørgsmålet. Den side — eller etape — af dette komplicerede problem, som regeringen vil medvirke til at løse ved de nu fremsatte lovforslag, vedrører kommunernes mulighed for at sikre

tilstedeværelsen af byggegrunde på rette tid og på de rette steder.

Jeg skal i øvrigt med hensyn til baggrunden for de to lovforslag henvise til lovforslagenes bemærkninger.

Jordspørgsmålet forenkles for ofte i den offentlige diskussion til blot at være et spørgsmål om prisen i kroner og øre på jord og byggegrunde. Herved skyder man de mange faktorer, der påvirker grundpriserne, i baggrunden.

Der er ikke alene tale om udbud og efterspørgsel i et frit bevægeligt marked. Grundpriser er påvirket af beliggenheden og af ekspansionsstyrken i det pågældende bysamfund, og grundpriserne influeres af de bygoder, som er til rådighed for dem, der vil bebygge grundene. Jeg skal derfor omtale nogle eksempler på sammenhæng mellem jordproblemet og anden offentlig aktivitet.

Jeg finder for mit vedkommende, at man i formålsparagraffen i by- og landzoneloven har fået anført nogle væsentlige momenter. Der står i § 1, at by- og landzoneloven bl. a. har til formål „at sikre en planmæssig udvikling af bebyggelsen med henblik på en økonomisk hensigtsmæssig investering i bygge- og bymodning, og at bidrage til, at der til enhver tid forefindes et passende udbud af bygge- og bymodnet jord...“.

Der er tale om en kombineret planlægningsindsats mellem primærkommunerne og zonelovsmyndighederne. Ved by- og landzonelovens opdeling af hele landets areal i byzoner og landzoner samt sommerhusområder, hvor nye byzoner kommer til eksistens ved de kommunale bygningsvedtægter og byplanvedtægter samt de fælleskommunale byudviklingsplaner, sikres det således, at udbud af grunde sker på baggrund af en samlet planlægning. Kommunerne har her en afgørende indflydelse på, hvor der kan bygges, og hvor der ikke må bygges. Zonelovsmyndighederne sikrer i dette samspil, at der ikke sker en uhensigtsmæssig byspreddning.

Der er ikke mangel på arealer, der er udlagt til bymæssig bebyggelse som byzoner. Men derimod kan der til visse tider og på visse steder være en vis mangel på bygge- og bymodnede grunde og på byggegrunde, der har adgang til bygoder såsom centre, institutioner og trafikbetjening.

[Boligministeren.]

Vi må her konstatere, at kommunerne savner en adgang til i tilstrækkelig grad at øve indflydelse på, at der faktisk er det ønskelige antal byggegrunde, der er bygge-modnede og har adgang til bygoder.

Lovforslaget om ekspropriation af jord til boligformål vil give kommunerne en udvidet og tiltrængt adgang til i første omgang at erhverve egnet råjord og i næste omgang som led i en nærmere planlægning af arealanvendelsen at få arealerne bygge-modnet og forsynet med bygoder. Ved at skabe mulighed for en sådan planlagt indsats fra kommunernes side vil der også kunne ske en koordinering af forsyningen med bygoder inden for de økonomiske muligheder, kommunerne har. Indsatsen kan samles om bestemte områder, og man kan gennemføre en modning af et større område, før man fra kommunens side tager hul på det næste.

Ændringen i loven om bygge- og boligfonden står i sammenhæng hermed. Ved ændringen tilstræber man at give kommunerne øgede muligheder for at sætte ind med bygge-modning og jord erhvervelser.

Ved en samlet indsats, hvor man ved lovforslaget om ekspropriation til boligformål medvirker til at give kommunerne rådighed over jorden, der skal bebygges, styrker man planlægningen og en økonomisering med de midler, der er til rådighed for byekspansion.

De beløb, der i første omfang kan lånes af bygge- og boligfonden, vil næppe dække hele behovet hos kommunerne. Men det er dog en begyndelse, og de to lovforslag repræsenterer en afgørende fase på vejen til en aktiv jordpolitik.

Adskillige kommuner har i adskillige år drevet en aktiv jordpolitik, og en sådan politik vil på lang sigt kunne påvirke grundpriserne i gunstig retning.

Regeringen har fundet, at den foreslåede ekspropriationslov derfor repræsenterer en konsekvent videreførelse af en fremgangsmåde, der med held har været anvendt mange steder i landet. Men erfarne kommunalfolk må ønske, at man ikke ved gennemførelsen af en aktiv jordpolitik stranded på vanskeligheder i den indledende fase, nemlig erhvervelsen af råjord. Det er derfor, regeringen kommer med tilbuddet om ekspropriationsloven.

Andre sider af jordlovsspørgsmålet, f. eks.

inddragelsen af de samfundsskabte værdier, er selvsagt også af stor betydning. Man har imidlertid her adskillige bestemmelser, frigørelsesafgift, særlig indkomstskat m. v. Det er imidlertid åbenbart, at rådigheden over jorden er et udgangspunkt for en langsigtet løsning.

Jeg skal derfor anbefale de to lovforslag til velvillig behandling i tinget.

Jeg skal endvidere tillade mig for det høje ting at fremsætte *forslag til lov om ændring af lov om boligbyggeri. (Lån vedr. driftsunderskud, garanti for tilbagebetaling af beboerindskud m. v.).*

Jeg tillader mig at henvise til bemærkningerne til lovforslaget og til de enkelte bestemmelser, men vil gerne knytte nogle supplerende bemærkninger til to af de foreslåede ændringer.

Den ene ændring går ud på en udvidelse af udlånsadgangen for Boligselskabernes Landsbyggefond, således at fonden får mulighed for at støtte det almennyttige nybyggeri, der har fået økonomiske vanskeligheder som følge af manglende udlejning.

Dette forslag må ses som et led i bestræbelserne for at lette de vanskeligheder, det almennyttige byggeri er blevet udsat for som følge af svigtende udlejning i visse områder. Ordningen belaster ikke statskassen. De midler, der anvendes af fonden til de lån, der foreslås åbnet adgang til, kan ikke tages af de midler, der efter loven er reserveret til prioritetslån i nyt almennyttigt byggeri. Midlerne skal tages af de fondsmidler, som ikke er reserveret til det nævnte formål, dvs. midler, der hidrører fra f. eks. renteindtægter eller den såkaldte merleje i lejligheder, der er opført med statstilskud til mindstbemidlede. Når beboerne i disse lejligheder ophører med at opfylde de økonomiske betingelser for at bo til nedsat leje, afkræves der dem en leje svarende til, hvad lejen skulle være uden tilskud, og denne merleje skal efter boligbyggerilovens § 17, stk. 2, indbetales til landsbyggefonden.

Den anden ændring går ud på, at staten ved almennyttigt byggeri påtager sig garanti for tilbagebetaling af beboerindskud, som ikke måtte blive dækket ved en eventuel likvidation. Denne garantiordning foreslås dog begrænset til det byggeri, der er finansieret med statsgaranterede lån, og ordnin-